

Lapsiasiavaltuutetun kertomus eduskunnalle 2022

Elina Pekkarinen
Lapsiasiavaltuutettu

Sosiaali- ja terveysvaliokunta K 3/2022 vp
10.3.2022

LAPSIASIAVALTUUTETTU
BARNOMBUDSMANNEN

K: Mitä lapsi tarvitsee, jotta hänellä olisi hyvä olla?

V: Hmmm. Nyt tulikin vaikea. Ainakin koti, ruokaa, vanhemmat.

(6-vuotias vastaaja, Lapsibarometri 2020)

Eduskuntakertomuksen tarkoitus

- Antaa eduskunnalle katsaus lasten asemasta ja heidän oikeuksiensa toteutumisesta Suomessa vuosina 2018 – 2021
- Tavoitteena auttaa eduskuntaa huomioimaan lapsen oikeudet päätöksenteossaan
- Edistää lapsioikeusperustaista lapsi-, nuoriso- ja perhepolitiikkaa.

Ensimmäinen osa: professori Heikki Hiilamo

- Lapsipolitiikka ja yhteiskunta 2017 – 2021.

Toinen osa: KTT Hanna Virtanen, ETLA & KTT Hannu Karhunen, LABORE

Koulutuspolitiikan reformit ja resurssit 2017–2021

- Tutkimus sanoo että resursseilla on väliä
- Suomessa koulutusresurssit ovat olleet laskussa (suhteessa BKT:n)
- Perusrahoitus vai täydentävä/erityisrahoitus?
- Kuntien taloudellinen tilanne ja rahoituksen ohjausvaikutus?

Koulutusreformit

- Pääsääntöisesti reformien vaikutuksista ei tiedetä ja edes yritetä jälkiarvioida luotettavasti. Etenkin lapsivaikutukset puuttuvat
- Raportit, selvitykset ja olemassa olevat tutkimukset kuvaavat hallinnollista toteutusta ja eivätkä tutki reformien vaikutuksia
- Vaikuttavuusarvioineissa on nyt nähtävissä joitain pieniä positiivisia askelia oikeaan suuntaan

Kolmas osa: VTT Elina Pekkarinen

- Lapsen oikeuksien erityiskysymyksiä 2017–2021
- Covid-19-pandemia
- Huoli lasten terveydestä
- Lapsiin ja nuoriin kohdistuvat rikokset ja väkivalta
- Al-Holin lapset.

Neljäs osa: OTM Merike Helander

Lainsäädännön kehitys 2018-2021 lapsen oikeuksien yleissopimuksen näkökulmasta

Lainsäädäntö kehittyy oikeaan suuntaan, vähitellen

- lainsäädännön toimeenpanon seuranta tärkeää

Lapsivaikutusten arvioinnin kehittäminen

- tutkittuun tietoon perustuva arviointi
- huomio myös lapsiin välillisesti vaikuttaviin lainsäädäntö- ja muihin toimiin

Lapsistrategia

- varmistettava toimeenpanon jatkuvuus yli hallituskausittain, myös lapsen oikeuksia vahvistavan lainsäädännön osalta

Lapsen etu perusoikeudeksi

Lapsen etu ensisijaisena harkintaperusteena kaikissa lapsiin liittyvissä toimissa (LOS 3(1) artikla)

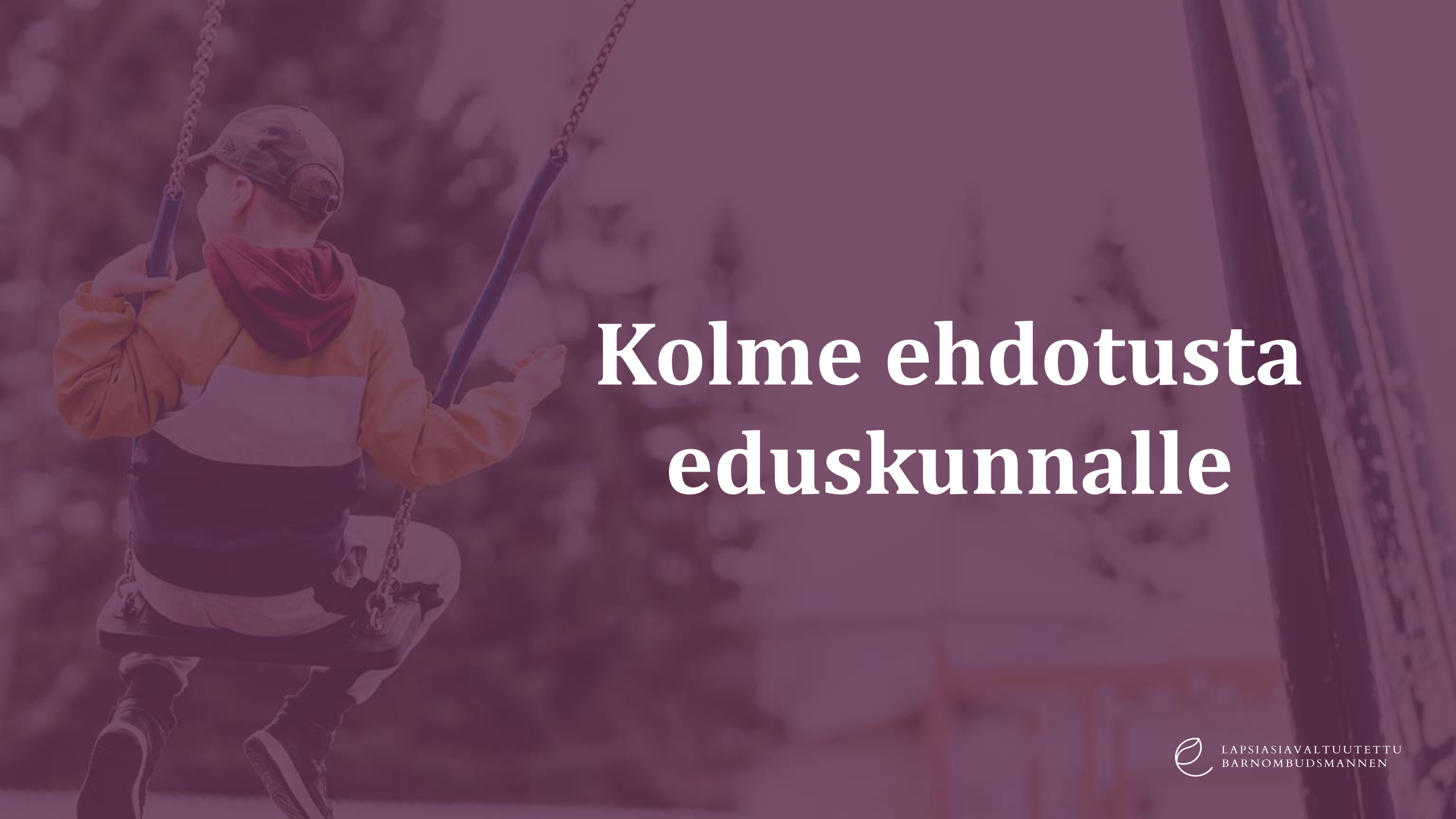
Perusoikeussäännös vahvistaisi lapsen etu –säännöksen kolmea ulottuvuutta

1. **Aineellinen oikeus –** sovellettava kaikissa lapsiin suoraan ja välillisesti liittyvissä toimissa
2. **Perustavanlaatuinen tulkintaperiaate** - lainsäädännön tulkinta lapsen oikeuksia parhaiten huomioivalla tavalla
3. **Menettelysääntö –** velvoite lapsivaikutusten arviointiin, joka ohjaa päätöksenteko ja muita toimia -> mitä pidetään lapsen etuna ja millä perustein sekä kuinka lapsen etua on punnittu suhteessa muihin etuihin

Viides osa: VTT Elina Pekkarinen, YTM Anton Schalin & OTM Merike Helander

- Mitä lapset ovat meille kertoneet?
- Nuoret neuvonantajat -tapaamisten terveiset, lapsibarometri ja erillisselvitykset
- Kokemuksia lasten näkemysten selvittämisestä

Epilogi: Kohti kansallisen lapsistrategian viitoittamaa tulevaisuutta.

Kolme ehdotusta eduskunnalle

LAPSIASIAVALTUUTETTU
BARNOMBUDSMANNEN

- Lapsen etu on kirjattava perustuslain perusoikeussäännöksiin
- Lastensuojelulain osalta tulee toteuttaa kokonaisuudistus
- Koulutuspolitiikan tietopohja ja koulutuksen resurssit tulee turvata yli hallituskausien sitoutumalla selkeästi määriteltyyn rahoitustasoon.

Kiitos!

LAPSIASIAVALTUUTETTU
BARNOMBUDSMANNEN